La perspectiva de gènere en l'estudi de les fonts textuals permet reinterpretar les evidències arqueològiques

Una de les últimes activitats que vam poder fer a l'ICAC abans del tancament, va ser la **VII edició del Seminari Epigrafia i Societat a Tàrraco**, que coordina **Diana Gorostidi** (URV-ICAC) en el marc de l'assignatura Fonts textuals per a la recerca històrica. Epigrafia i papirologia del **màster interuniversitari en Arqueologia Clàssica** (URV-UAB-ICAC).

Ja fa set anys, doncs, que des del màster es prepara aquest seminari, amb l'objectiu d'apropar als i les estudiants la recerca activa en fonts i epigrafia, de la mà de joves investigadors i investigadores que estan en els primers estadis de la seva carrera investigadora.

En aquest cas, va anar a càrrec d'**Ada Lasheras**, que ens va parlar de la relació metodològica entre arqueologia i fonts escrites i presentà alguns estudis de cas, amb una sessió titulada **«Per a una mirada social de la materialitat arqueològica a través de les fonts escrites»**. Els estudis de cas que va presentar foren:

- Lluitar com una dona a l'antiga Roma: el cas de les gladiadores
- La medicina a l'Antiguitat tardana
- El transport de cavalls pels *ludi circenses*

L'anàlisi de les fonts escrites és fonamental, en els estudis arqueològics. Ens aporta informació realment valuosa per a comprendre els fenòmens socials, els quals sovint són difícils de copsar només a través de la realitat material.

Tal com va exposar Lasheras, la introducció de la perspectiva de gènere en **l'estudi exhaustiu de les fonts textuals ens ha permès conèixer unes dones que es dedicaven professionalment als combats en l'arena de l'amfiteatre: les gladiadores**. I a través

d'elles, alhora, podem reinterpretar les evidències arqueològiques i tenir una imatge més rica, més àmplia, més complexa, sobre el paper de les dones en l'antiguitat romana.

Marble relief with female gladiators, 1st-2nd century AD, from Halicarnassus (modern Bodrum, Turkey), British Museum (17590535705) by Carole Raddato is licensed under a Creative Commons Reconocimiento 4.0 Internacional License.
Creado a partir de la obra en http://www.britishmuseum.org

La presència de dones combatents a l'arena de l'amfiteatre va generar una certa controvèrsia perquè, en seguir un comportament que es podia considerar viril, aquelles dones representaven una inversió dels rols de gènere socialment acceptats. No obstant, segons Lasheras **existeixen diversos testimonis que confirmen l'existència d'aquestes gladiadores** i del caràcter exòtic i excepcional que adquirien els jocs en què participaven:

> [Domicià] oferia constantment espectacles magnífics i sumptuosos, tant a l'amfiteatre com al circ […]. Així mateix, oferia caceres d'animals salvatges, jocs de gladiadors de nit a la llum de les torxes, i no només combats entre homes sinó també entre dones (Suet. *Dom*. 4, 1).

Però potser el testimoni més destacat és un relleu de marbre procedent d'Halicarnàs, del segles I-II dC i conservat al **British Museum**. Es tracta d'una troballa única en què es representa a dues gladiadores i, a més, se n'indica els noms: **Amazon i Aquíl·lia** (imatge anterior).

També n'és molt interessant **la indumentària**, perquè **és exactament la mateixa que la dels seus companys masculins**. Aquesta dada específica ha resultat fonamental per a la reinterpretació d'una petita estatueta de bronze del segle I dC, conservada al Museu d'Arts i Oficis de Hamburg (Museum für Kunst und Gewerbe) i tradicionalment definida com a atleta. Però, gràcies a les dades aportades per les fonts escrites i per la inscripció d'Halicarnàs, s'ha pogut reinterpretar com la representació d'una gladiadora.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Victorious female gladiator brandishing a sica. Hamburg Museum by ARMAE is licensed under a Creative Commons Reconocimiento 4.0 Internacional License. This work is in the public domain

Ada Lasheras és investigadora postdoctoral adscrita a l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i és **alumni** del màster interuniversitari en Arqueologia Clàssica (URV-UAB-ICAC). Després del màster, va fer també a l'ICAC el programa interuniversitari de doctorat.

La seva tesi doctoral, ***El suburbi portuari de Tarraco a l'Antiguitat tardana (segles III-VIII dC)***, va ser dirigida pels professors Josep Anton Remolà (MNAT-URV-ICAC) i Joaquín Ruiz de Arbulo (URV-ICAC) i va obtenir la màxima nota (excel·lent *cum laude*) per

part d'un tribunal internacional.

La seva recerca està centrada principalment en ciutats i ports tardoantics, amb especial interès per l'urbanisme de les àrees portuàries i les xarxes d'intercanvi del Mediterrani occidental entre els segles III i VIII. En aquesta línia de recerca, ha participat en múltiples congressos, seminaris i reunions de caràcter científic, que han comportat diverses publicacions de projecció internacional.

També ha dedicat part de la seva recerca a la història social i de les dones, amb diverses publicacions especialitzades en aquesta línia de recerca.

Podeu trobar un llistat complet de les seves publicacions i activitats científiques **aquí**.